

Congresbundel

Congres april 2024

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	3
Congresagenda	4
Praktische informatie.....	5
Afhandelingsvoorstel.....	9
Verkiezingen functionarissen	10
Verantwoording partijbestuur 2023.....	15
Verantwoording Tweede Kamerfractie 2023	19
Verantwoording Eerste Kamerfractie 2023.....	22
Overzicht moties.....	26

Aanbiedingsbrief

Beste partijgenoten,

Met veel plezier bied ik jullie de congresbundel aan voor het congres van de Partij van de Arbeid. In het Omnisport Apeldoorn geven we het startschot voor de Europese verkiezingscampagne, stellen we het verkiezingsprogramma vast, en organiseren we interessante sessies. Zo kan je bijvoorbeeld terecht bij sessies over jongeren in de politiek, rechtvaardig natuurherstel, en volkshuisvesting.

EUROPESE VERKIEZINGEN

Later op de middag tijdens het gezamenlijke congres stellen we ons verkiezingsprogramma voor Europa vast. De afgelopen maanden is er door de programmacommissie hard gewerkt aan ons rood-groene verhaal voor het Europees Parlement. Met een prachtig resultaat. Het Europa dat we kennen staat onder druk. Overal winnen radicaal-rechtse partijen aan invloed. Hun agenda van verdeeldheid en onrust zet onze veiligheid en welvaart onder druk.

Wij zetten daar in ons programma een ander Europa tegenover. Een Europa waarin we investeren in mens en natuur, vanuit het volle besef dat we verbonden zijn door onze gedeelde toekomst. Daarom staan we pal voor mensenrechten en democratie. Investeren we in een groene agenda. En zorgen we er met eerlijk delen voor dat we niemand aan de kant laten staan.

MOTIES LINKSE SAMENWERKING

Natuurlijk is er ook aandacht voor onze samenwerking met GroenLinks. Zo bespreken we meerdere moties die gaan over de toekomst van onze samenwerking. Als partijbestuur willen we de komende periode verder bouwen aan de kracht van onze beweging. Daarvoor hebben we een motie ingediend die het proces en de tijdlijn voor de komende tijd schetst. We hopen wederom op een levendig debat over dit belangrijke onderwerp.

TOESPRAKEN FRANS TIMMERMANS EN BAS EICKHOUT

Bij een congres horen daverende speeches. Dit keer sluiten we het gezamenlijke congres af met maar liefst twee daarvan. Onze partijleider Frans Timmermans en onze lijsttrekker voor de Europese verkiezingen Bas Eickhout nemen ons mee in hun visie op Europa. We kunnen niet wachten om na dit startschot de komende weken samen met hen en jullie een spetterende campagne neer te zetten.

EEN NIEUWE START

Het afgelopen jaar boekten we een record: sinds de jaren 70 van de vorige eeuw kregen we niet zoveel nieuwe leden als afgelopen jaar. Veel mensen die voor het eerst lid werden van een politieke partij, maar ook mensen die na afwezigheid zich opnieuw bij ons aansloten. Het is iets wat mij met trots vervult en ik hoop zoveel mogelijk van jullie te spreken op 20 april in Apeldoorn.

Tot dan!

Namens het partijbestuur,

Esther-Mirjam Sent

Partijvoorzitter

Congresagenda

Zaterdag 20 april 2024, 09:30 uur – 12:00 uur

Programma

9:30 Ledengesprek Linkse Samenwerking

10:00 Opening congres

Welkom burgemeester van Apeldoorn, Ton Heerts
Speech partijvoorzitter Esther-Mirjam Sent
Speech Europarlementariër Mohammed Chahim

10:20 Start formele vergadering

Benoemingen bestuur, Team Europa (PES), Beroepscommissie, Presidium
Moties linkse samenwerking

11:55 Afsluiting congres met toespraak door Iris Vrolijk, voorzitter JS

Praktische informatie

Wanneer is het congres?

Het PvdA-congres wordt dit jaar gehouden op zaterdag 20 april 2024 in Omnisport in Apeldoorn.

Meerdere congressen op één dag

In de ochtend houdt de PvdA haar partijcongres (van 09.30 tot 12:00 uur). Om 12.30 uur start het partijcongres van GroenLinks. In deze congresbundel staat beschreven hoe het PvdA-congres eruit ziet.

Van 15.00 tot 17.00 uur komen de beide partijen samen voor het gezamenlijke congres, waarin het Europese verkiezingsprogramma wordt vastgesteld. De voorbereidende stukken voor dat gezamenlijk congres delen we op 13 april in een aparte congresbundel.

Hoe kom ik bij de congreslocatie?

Per auto

Dankzij een uitstekende aansluiting op de A50 en A1 en de uitgebreide parkeermogelijkheden is Omnisport bijzonder goed bereikbaar voor bezoekers die met de auto komen. Het complex ligt bovendien op slechts één uur rijden van Amsterdam, Eindhoven, Assen en Enschede.

Per openbaar vervoer

De accommodatie is ook per trein en bus uitstekend bereikbaar. Vanaf Station Apeldoorn Centraal, is het mogelijk om met een ov-fiets binnen ongeveer 10 minuten Omnisport te bereiken. U bereikt Omnisport Apeldoorn via de kleinere stations vanaf Station Osseveld te voet in ongeveer 10 minuten en Station de Maten in ongeveer 2 minuten. Bekijk hier de kleinere stations op de plattegrond. De bushalte Omnisport ligt op ongeveer 8 minuten lopen afstand van Omnisport Apeldoorn.

Toegankelijkheid mindervaliden

Omnisport is prima toegankelijk voor mensen in een rolstoel. Er zijn aangewezen parkeerplaatsen en door middel van een lift kunnen de verdiepingen bereikt worden.

Tips om goed voor te bereiden op het congres

- Let op: omdat we in een sporthal zijn, zijn naaldhakken niet toegestaan. Zo houden we de vloer van Omnisport heel.
- Om te stemmen heb je een internetverbinding en een smartphone of laptop nodig.
- Informatie over het gezamenlijk congres
- Op 16 april ontvang je een mail met de inlogcode voor de stemtool. Die inlogcode is pas op 20 april bruikbaar.
- Je kunt vooraf lunch bestellen via onze website. Door vooraf lunch te bestellen kunnen we eventuele verspilling tegengaan. Op de dag zelf zijn er ook broodjes te koop in Omnisport. Daarnaast is het uiteraard mogelijk om zelf lunch mee te nemen naar het congres.

- Bij binnenkomst controleren de beveiligers alle tassen. We vinden het van groot belang dat alle leden open en veilig kunnen deelnemen aan het congres en kunnen spreken op het podium. De spelregels voor het congres zijn te vinden in de Orde van het congres. Het is niet toegestaan spandoeken, vlaggen en borden mee naar binnen te nemen, deze moeten worden achtergelaten bij de garderobe.

Extra voorzieningen:

- Rustruimte: de rustruimte bevindt zich op de begane grond, in kleedkamer 1. Deze ruimte is gedurende de hele dag te gebruiken door iedereen die zich even wil terugtrekken.
- Gebedsruimte: de gebedsruimte bevindt zich in kleedkamer 2, op de begane grond van Omnisport. De gebedsruimte is de hele dag toegankelijk, behalve van 14.15 tot 14.45 uur.
- Kolfruimte: de kolfruimte bevindt zich op de begane grond in scheidsrechterskamer 1. In de kolfruimte is een koelkast, stoel en stroompunt aanwezig. De kolfruimte is de hele dag te gebruiken. Het is mogelijk om een tijd om te kolven te reserveren, via een lijst die op de deur van de kamer hangt.

Stemmen op het congres

Je kunt zowel op het congres als vanuit huis het congres bijwonen en je stem uitbrengen via het digitale stemplatform genaamd LUMI.

LUMI is een digitaal stemplatform. Het is een website waarvoor elk lid voorafgaand aan het congres een unieke inlognaam en wachtwoord ontvangt via e-mail. LUMI is toegankelijk voor alle leden en de werking ervan is hetzelfde voor iedereen, zowel voor de aanwezige congresdeelnemers als voor de stemmers die vanuit huis meedoen.

Lukt het niet om in te loggen? Klik dan op de knop 'Problemen met inloggen?' waar informatie beschikbaar is om je verder te helpen.

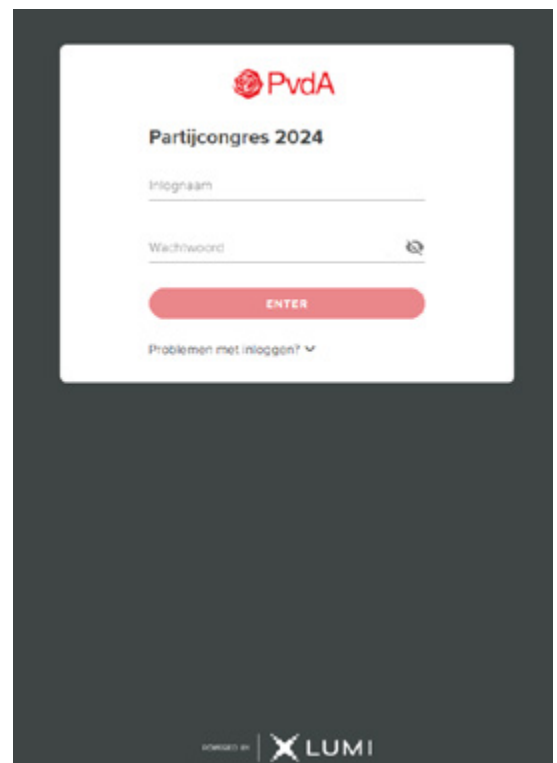
Aanwezig op het congres

Direct na inloggen verschijnt een pop-up. Kies hier voor de optie 'Fysiek aanwezig' en druk op OK. De webcast zal dan verborgen worden. We adviseren je om te stemmen via een smartphone of tablet.

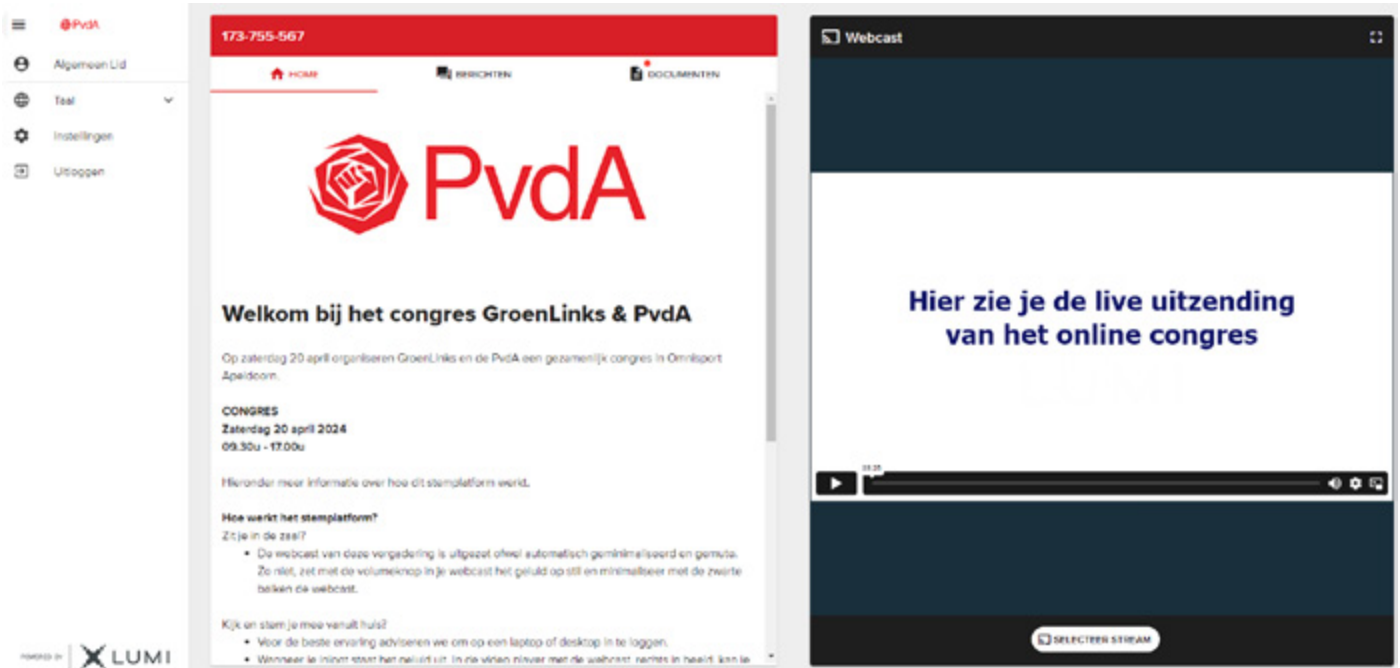
Deelname vanaf afstand

Direct na inloggen verschijnt een pop-up. Kies hier voor de optie 'Online aanwezig' en druk op OK. De webcast zal dan voor u zichtbaar blijven. We adviseren u om het congres te volgen via een desktop of laptop.

Wanneer je bent ingelogd zie je de pagina hieronder. Aan de linkerkant van de pagina kan je stemmen, een bericht/vraag sturen en relevante documenten raadplegen zoals de congresbundel. Aan de rechterkant van de pagina volg je de live uitzending van het congres.

Hoe werkt het stemmen?

Wanneer een stemming wordt geopend verschijnt deze automatisch. Dan kan je jouw stem uitbrengen. Zolang de stemming is geopend kan je jouw stem wijzigen, de laatste keuze geldt. Als je op het moment van het sluiten van de stemming 'voor' hebt geselecteerd, heb je 'voor' het voorstel gestemd.

Veiligheid en vertrouwelijkheid van de stemtool

Het LUMI platform is door externe partijen getest op veiligheid en heeft ISO 27001:2013 en SOC2 Type2 certificeringen. GroenlinksPvdA heeft **geen** inzicht in de stemresultaten. Jouw stem is anoniem.

Toegankelijkheid

Via het platform heb je de keuze uit drie videostreams, een stream met spraak, een stream met een gebarentolk en een stream met een schrijftolk. Onder de livestream kun je wisselen van stream via de knop 'selecteer stream'.

Praktische tips

Wanneer je fysiek het congres bezoekt, stem je via LUMI met een smartphone of tablet. Zorg dat je deze mee hebt en dat deze is opgeladen. Wie in het bezit is van een powerbank raden we aan om die (opgeladen) te gebruiken.

Stemmen kan zowel via je mobiele data als via de WiFi van de congreslocatie. Meld je al bij binnenkomst aan op de wifi, dit voorkomt vertraging tijdens de vergadering en zorgt ervoor dat het wifi netwerk de vraag aankan. Het WiFi netwerk heet **GroenlinksPvdA**. Het wachtwoord is **Samenkanhet**.

Sociale veiligheid binnen de PvdA

In de PvdA is geen plaats voor discriminatie, (seksuele) intimidatie, uitsluiting of andere vormen van ongewenst gedrag. Dit geldt voor iedereen in de partij: voor volksvertegenwoordigers, bestuurders, leden en sympathisanten. Op dit moment wordt er hard gewerkt om, in samenwerking met inhoudelijk experts,

het sociale veiligheidsbeleid van de PvdA te verbeteren. Ook zijn er binnen de partij personen aangewezen die het partijbestuur blijvend adviseren over sociale veiligheid. Op deze manier is er een vorm van structureel toezicht georganiseerd en zorgen we ervoor dat het sociale veiligheidsbeleid up-to-date blijft.

Op dit moment wordt het meldpunt op de website van de PvdA aangepast, zodat het voor leden overzichtelijk wordt wat hun mogelijkheden zijn wanneer zij ongewenst gedrag ervaren. Leden kunnen contact opnemen met Hannie Kraan, onze externe vertrouwenspersoon, door te mailen naar hanniekraan@kracoconsult.com of door te bellen naar 06-38909170.

Sociale veiligheid op het congres

Op het congres zijn er verschillende maatregelen genomen om te zorgen voor een sociaal veilige omgeving. Op het congres zal onze externe vertrouwenspersoon, Hannie Kraan, aanwezig zijn als aanspreekpunt. Schroom niet om haar aan te spreken voor advies tijdens het congres of om een afspraak in te plannen over vertrouwelijke kwesties.

Wij ambiëren daarnaast om het congres zo inclusief en toegankelijk mogelijk te maken voor iedereen. Daarom verzorgen wij onder andere een gebarentolk en vind je hier een overzicht van de maatregelen die we nemen voor mensen met een kwetsbare gezondheid. Wil jij het congres bijwonen en heb je ondersteuning nodig en/of moet je afstand bewaren, laat dit dan weten aan door te mailen naar Luuk (lmevis@pvda.nl). Wij nemen dan contact op om te kijken wat mogelijk is. Daarnaast is het mogelijk om op het aanmeldformulier van het congres in te vullen welke extra ondersteuning jij nodig hebt.

Hannie Kraan

externe vertrouwenspersoon:
06-38909170

Afhandelingsvoorstel

Tussen 19 maart en 2 april 2024 zijn de moties die voortkomen uit de Ledenkamer (indien meer dan 100 steunbetuigingen) in stemming gebracht onder de leden in het Stemlokaal. 1746 leden hebben gebruik gemaakt van hun stem. Alle moties en de reacties daarop zijn aan het einde van deze congresbundel te vinden.

Het presidium heeft de uitslag van het stemlokaal bekeken en doet het volgende voorstel voor de afhandeling van de moties op het congres:

- Alle moties waarbij het verschil tussen de voor- en tegenstemmen groter is dan 15%-punt worden als hamerstuk behandeld op het congres.
- De moties waar het verschil kleiner is worden in ieder geval in stemming gebracht op het congres.
- Het uitgewerkte afhandelingsvoorstel komt bij de opening van het congres aan de orde.

Het Presidium heeft besloten om de moties over samenwerking tussen PvdA en GroenLinks direct te agenderen voor het congres van 20 april. Daarom is er in het Stemlokaal niet over deze moties gestemd.

Bij de uitslag kan het voorkomen dat de optelsom van de percentages op 99 of 101% uitkomt. Dit heeft te maken met het afronden en vervolgens optellen van de percentages.

Nr	Motie titel	Indiener	Voor	Tegen	Blanco	Bespreken
1	Uitvoer rapport over sociale veiligheid	Marene Elgershuizen	74%	8%	18%	Nee
2	Geen plek voor antisemitisme	Reshma Roopram	76%	9%	15%	Nee
3	Roodgroene Motie – Een Lokale Keuze	Frank van de Wolde				
4	Motie partijbestuur	Partijbestuur				
5	Organiseer binnen een jaar een ledenreferendum over de fusie van PvdA met GroenLinks in een nieuwe, groene, sociaaldemocratische volkspartij	Binnert de Beaufort				

Verkiezingen functionarissen

Tijdens het congres van 20 april 2024 zullen vier leden van de beroepscommissie, één lid van het partijbestuur, één reservelid van het partijbestuur, één penningmeester van het partijbestuur, vijf leden van de PES-delegatie en drie leden van het presidium worden gekozen. Voor elk van de functies is een profielschets vastgesteld door het partijbestuur.

Voor het voorbereiden van de voordracht is een adviescommissie kandidaatstelling samengesteld bestaande uit Dennis Bouwman (voorzitter), Remy van Aanholt, Margot Kraneveldt, Martijn Brandenburg, Arie de Jong, Murielle Posthuma en Maria Scali.

Voordracht voor penningmeester van het partijbestuur

In totaal hebben 2 personen zich gemeld voor het het penningmeesterschap van het partijbestuur. Met alle kandidaten heeft de commissie één gesprek gevoerd.

De commissie heeft bij de voordracht voor de penningmeester van het partijbestuur onder andere rekening gehouden met continuïteit, deskundigheid en ervaring op het gebied van bedrijfsvoering, met diversiteit in de breedste zin van het woord, kritisch vermogen en voldoende tijd.

Op basis van deze criteria heeft de commissie besloten de volgende persoon voor te dragen voor het lidmaatschap van het partijbestuur:

John Hofmeijer (1984, Dalen)

Als penningmeester heeft John de afgelopen 4 jaar bewezen, in een financieel lastige periode, een uitstekende penningmeester te zijn geweest. Hij brengt veel kennis van het bestuur en de vereniging met zich mee, en vervult met zijn beschouwende en weloverwogen karakter een belangrijke rol binnen het partijbestuur. Vandaar dat de commissie hem voordraagt voor een tweede periode.

Voordracht voor een lid en reservelid van het partijbestuur

In totaal hebben 14 personen zich gemeld voor het lidmaatschap en reservelidmaatschap van het partijbestuur. Met 5 kandidaten heeft de commissie één of meerdere gesprekken gevoerd.

De commissie heeft bij de voordracht voor het lidmaatschap en reservelidmaatschap van het partijbestuur onder andere rekening gehouden met diversiteit in de breedste zin van het woord, ervaring, verbinding tussen verschillende niveaus binnen de partij, kritisch vermogen en voldoende tijd. Ook heeft de commissie gekeken naar de mate waarin nieuwe leden van het partijbestuur een aanvulling vormen op de leden van het partijbestuur die niet aftredend zijn.

Op basis van deze criteria heeft de commissie besloten de volgende persoon voor te dragen voor het lidmaatschap van het partijbestuur:

Jelle Zoetendal (1976, Heerenveen)

Jelle is een inspirerende en betrokken kandidaat voor het partijbestuur. Hij is nuchter en bevlogen, en weet van onderop draagvlak te organiseren. Als lijsttrekker en wethouder in Heerenveen laat hij zien goed

te kunnen luisteren en zichtbaar te zijn. Daarbij heeft hij een stevig netwerk binnen onze partij in Noord-Nederland, en een helder beeld over onze vereniging.

Jelle is kandidaat voor het lidmaatschap en/of het reservelidmaatschap van het partijbestuur.

De volgende persoon wordt door de commissie voorgedragen als reservelid van het partijbestuur:

Eline Bosman (1982, Rijswijk)

Eline is een enthousiaste en gedreven partijgenoot, die met haar ervaring en kennis zeer geschikt is voor de rol als reservelid van het partijbestuur. Ze heeft veel ervaring op buitenlands- en veiligheidsbeleid en werkte onder andere als beleidsmedewerker in de Tweede Kamer en als politiek assistent van minister Koenders. Momenteel werkt ze bij het ministerie van Buitenlandse Zaken en is ze lokaal actief als afdelingsvoorzitter van de PvdA Rijswijk.

Eline is kandidaat voor het reservelidmaatschap van het partijbestuur.

Overige kandidaten

Van de overige aangemelde, en tot de procedure toegelaten, kandidaten heeft 1 partijgenoot gebruik gemaakt van het recht tot plaatsing op de alfabetische lijst van niet-geplaatsten, te weten:

Bert Veenstra (1962, Hoogland)

werkt in integrale projectmanagementteams bij onder andere Rijkswaterstaat. Verder onder meer actief als secretaris van Linksom in de PvdA en bestuurslid van de FNV Lokaal Eemland.

Bert is kandidaat voor het lidmaatschap en/of het reservelidmaatschap van het partijbestuur.

Een kandidaat heeft zich na publicatie van de eerste versie van deze bundel terug getrokken. Deze is daarom niet meer in deze bundel te vinden.

Voordracht voor drie leden van het presidium

In totaal hebben 8 personen zich gemeld voor het lidmaatschap van het presidium. Met alle kandidaten heeft de commissie één of meerdere gesprekken gevoerd.

De commissie heeft bij de voordracht voor het lidmaatschap van het presidium onder andere rekening gehouden met de ideeën die kandidaten hebben over ledenbetrokkenheid, met politieke betrokkenheid en kennis van de partijorganisatie en politieke besluitvorming.

Op basis van deze criteria heeft de commissie besloten de volgende drie personen voor te dragen voor het lidmaatschap van het presidium:

Anneke Dubbink (1958, Houten)

Anneke heeft ruim 30 jaar ervaring op het gebied van organisatieontwikkeling en verandermanagement en hecht grote waarde aan dialoog en samenwerking. Ze is door en door sociaaldemocraat, oplossingsgericht en creatief, stuurt graag op resultaat en vindt dat taken en verantwoordelijkheden belegd moeten worden

daar waar ze horen. Anneke hecht aan samenspraak én tegenspraak. Deze insteek vindt ze ook belangrijk voor het partijpresidium, waarbij haar vermogen om goede relaties op te bouwen en te onderhouden goed van pas zal komen.

Jacques Bettelheim (1959, Amsterdam)

Jacques is een ervaren en aimabele voorzitter, die houdt van debatten waar vaart en energie in zit, maar daarbij de rust zelve blijft om alles in goede banen te leiden. Democratiserings- en participatieprocessen hebben zijn warme belangstelling, want daar houdt hij zich ook als stadsdeelcommissielid mee bezig. Jacques heeft een scherpe blik op de taken van het partijpresidium, waarbij voor hem altijd voorop staat dat zoveel mogelijk mensen in onze partij hun zegje moeten kunnen doen.

Erwin Stolk (1967, Katwijk)

Erwin heeft ruime ervaring in het openbaar bestuur, zowel bij Rijk als gemeente. Gelijkwaardigheid van mensen en gelijke kansen zijn voor hem belangrijke uitgangspunten in het leven. Hij heeft als gemeentesecretaris een goed ontwikkelde bestuurlijke 'no nonsense' antenne en kan goed schakelen tussen verschillende niveaus en invalshoeken. Erwin is nuchter en resultaatgericht, ook als het even lastig wordt. Voor een goed functioneren van de partij als vereniging wil hij zich graag via het presidium inzetten.

Voordracht voor Team Europa (PES-delegatie)

In totaal hebben 34 personen zich gemeld voor het lidmaatschap van Team Europa (PES-delegatie). Met 16 kandidaten heeft de commissie één of meerdere gesprekken gevoerd.

De commissie heeft bij de voordracht voor het lidmaatschap van Team Europa (PES-delegatie) onder andere rekening gehouden met continuïteit, met geslacht (zoals statutair vastgelegd, zowel bij de PvdA als de PES), expertise (spreiding van verschillende onderwerpen), organisatorische vaardigheden en kennis van Europese politiek en strategisch denkvermogen over de rol van de PvdA in de PES.

Op basis van deze criteria heeft de commissie besloten de volgende persoon voor te dragen voor het lidmaatschap van Team Europa (PES-delegatie):

Femke den Hartog (1980, Rotterdam)

Femke is een bevlogen kandidaat en tevens al één termijn lid van de PES-delegatie, die naar verwachting weer een waardevolle toevoeging zal aan de delegatie. Naast haar rollen bij de PES en als vicevoorzitter van de PvdA Rotterdam heeft ze een brede ervaring in het maatschappelijk middenveld, onder andere als bestuurslid bij de Fair Wear Foundation en als voorzitter van de Raad van Toezicht van De Kleine Ambassade.

Antoine van Lune (1985, Maastricht)

Antoine is een overtuigende en deskundige kandidaat met creatieve ideeën om als deel van de PES-delegatie Europa dichter bij de leden brengen. Naast een brede kennis van Europese politiek heeft hij ruime ervaring met het organiseren van evenementen en debatten. Dit deed hij onder andere bij het PvdA

Roze Netwerk en de Rainbow Rose. Ook was hij onder meer raadslid in Maastricht.

Merel Maurits (1995, Almere)

Merel is een echte doener, die tegelijkertijd met haar bedachtzaamheid een waardevolle toevoeging zal zijn op de PES-delegatie. Vanuit haar ervaring bij zowel de Foundation Max van der Stoel als de Jonge Socialisten in de PvdA heeft ze een duidelijke mening over het betrekken van leden vanuit het hele land. Ze is adviseur energietransitie bij de gemeente Hilversum.

Adem Negash (1993, Zwijndrecht)

De enthousiaste en ambitieuze Adem is al een termijn lid van de PES-delegatie. In zijn betrokkenheid bij de vereniging was hij eerder onder meer PvdA-bestuurslid en raadscommissielid in Zwijndrecht en penningmeester bij de Jonge Socialisten Rijnmond. Momenteel is hij lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland.

Marlieke van Schalkwijk (1996, IJsselstein)

Marlieke is een enthousiaste kandidaat met een duidelijk beeld van haar bijdrage aan de PES-delegatie de komende termijn. Ze is adviseur bij Derksen & Drolsbach op het gebied van Publiek Leiderschap. Ze was onder meer duo-raadslid en commissielid en is ze tegenwoordig fractievoorzitter in IJsselstein.

Een aantal kandidaten heeft zich na publicatie van de eerste versie van deze bundel terug getrokken. Deze zijn daarom niet meer in deze bundel te vinden.

Voordracht voor de beroepscommissie

In totaal hebben 13 personen zich gemeld voor het lidmaatschap van de beroepscommissie. Met 8 kandidaten heeft de commissie één of meerdere gesprekken gevoerd.

De commissie heeft bij de voordracht voor het lidmaatschap van de beroepscommissie onder andere rekening met continuïteit, diversiteit in de breedste zin van het woord, de aanwezigheid van de leden met een juridische achtergrond en leden met ervaring in diverse functies binnen en namens de partij.

Op basis van deze criteria heeft de commissie besloten de volgende persoon voor te dragen voor het lidmaatschap van de beroepscommissie:

Emiel van den Berg (1946, Heemstede)

Emiel van den Berg was lange tijd rechter en daarna raadsheer bij het gerechtshof, voordat hij met pensioen ging. Was niet te benauwd om tegelijk gemeenteraadslid te zijn en op die manier een balans te vinden tussen onafhankelijke rechtspraak en maatschappelijke betrokkenheid. Van de vier aftredende leden van de Beroepscommissie is hij de enige die door mocht en wilde gaan, zodat hij helpt de continuïteit van de werkzaamheden te bewaken.

Winish Ganesh (2013, Zevenaar)

Winish is een verfrissende, bedachtzame kandidaat, die met een oog voor sociale veiligheid een waardevolle toevoeging zal zijn op de beroepscommissie. Winish heeft een juridische opleiding en werkt

momenteel als wetgevingsjurist bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. In het verleden was hij als medewerker van de Tweede Kamerfractie werkzaam voor het Landelijk Ombudsteam. Met 33 jaar is hij een relatief jong lid van de beroepscommissie, en met zijn enthousiasme en inzet in staat om zich het werk snel eigen te maken.

Joki Harms (1957, Hoorn)

Joki Harms heeft een veelzijdige loopbaan gehad in het lokale bestuur. In de managementfuncties die zij bekleedde heeft ze uiteenlopende ervaring opgedaan met complexe personele kwesties en de noodzaak met respect voor de betrokkene de belangen van de organisatie mee te wegen. Nuchtere persoonlijkheid die zich niet gek laat maken. Sinds enige jaren afdelingssecretaris in een uitdagende partijafdeling.

Lodewijk Rogier (1949, Rotterdam)

Lodewijk Rogier rondde zijn veelzijdige loopbaan af als hoogleraar staats- en bestuursrecht. Doceerde ook lange tijd bij de universiteit van Curaçao. Vervulde naast allerhande maatschappelijke bestuursfuncties verschillende functies in commissies van bezwaar of beroep.

Stemmen op het congres

Het congres bepaalt welke kandidaten gekozen worden.

Als er voor een benoeming net zoveel kandidaten als vacatures zijn, dan zal de benoeming na een toelichting door de commissie per acclamatie, met een groot applaus, vastgesteld worden.

Als er voor een benoeming meer kandidaten dan vacatures zijn, dan zal er over de benoeming gesproken en gestemd gaan worden.

Alle kandidaten voor functies waarvoor meer kandidaten dan vacatures zijn mogen drie partijgenoten voordragen om voor hen te pleiten. De sprekers krijgen daarvoor maximaal 30 seconde de tijd.

Verantwoording partijbestuur 2023

Als partij willen wij het sociaaldemocratische geluid stevig laten horen. Een opdracht die na uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen urgenter dan ooit is. Wij geloven in een partij die tot in de haarvaten van de samenleving doordringt. In een partij die het verschil maakt. In de kracht van het collectief en in het opkomen voor kwetsbaren. In ideeën, acties en samenwerking die grip geven op onze gedeelde toekomst. Samen met ruim 43 duizend leden werken we daar elke dag hard aan. In dit verslag leggen we als partijbestuur verantwoording af voor het afgelopen jaar.

Samenstelling partijbestuur

Het partijbestuur van de Partij van de Arbeid bestond op 1 januari 2024 uit:

- Esther-Mirjam Sent (voorzitter)
- Jopie Nooren (vicevoorzitter)
- John Hofmeijer (penningmeester)
- Ties Huis in 't Veld (Internationaal Secretaris)
- Alptekin Akdogan
- Nadir Baali
- Stijn Jansen
- Peter Kerris
- Marinka Mulder
- Roos Vermeij

In 2023 zijn Lutz Jacobi en Jimme Nordkamp teruggetreden uit het partijbestuur. Jimme Nordkamp is lid geworden van de Tweede kamer, Lutz Jacobi heeft er zelf voor gekozen om terug te treden.

Nadir Baali is na het vertrek van Jacobi toegetreden tot het partijbestuur. De tweede vacature wordt dit congres ingevuld.

Inleiding

Het partijbestuur heeft met een werkplan voor de periode 2021-2025. In het werkplan staan de speerpunten van het partijbestuur en de concrete acties die daarbij horen. Het partijbestuur streeft naar een partij die middenin de samenleving staat en de kracht van leden benut. Het werkplan zal in 2024 geactualiseerd worden.

In deze bestuursverantwoording 2023 vertellen we je graag hoe wij het afgelopen jaar uitvoering hebben gegeven aan ons werkplan. Ook vertellen we je over actualiteiten, waaronder de Tweede Kamerverkiezingen, die ons bezig gehouden hebben.

Verkiezingen

In 2023 waren er veel verschillende verkiezingen. Nadat het voorjaar in het teken stond van de verkiezingen van de provinciale staten, de waterschapsbesturen en de Eerste Kamer, viel het kabinet in de zomer en lag

alle focus daarna op de Tweede Kamerverkiezingen.

Verkiezingen provinciale staten, waterschapsbesturen, kiescollege niet-ingezetenen en Eerste Kamer

Bij de provinciale statenverkiezingen van afgelopen voorjaar stonden volkshuisvesting, regionale bereikbaarheid en de stikstofcrisis centraal. In veel provincies was de PvdA onderdeel van het college, en hebben onze gedeputeerden hard gewerkt op juist deze thema's. Met nieuwe plannen en de mooie resultaten van onze lokale vertegenwoordigers kon er lokaal krachtig en geloofwaardig campagne gevoerd worden.

Ook voor de samenwerking met GroenLinks waren deze verkiezingen bijzonder. Zo deden de PvdA en GroenLinks in Zeeland gezamenlijk mee aan de provinciale statenverkiezingen. En voerden we landelijk voor het eerst gezamenlijk campagne voor de Eerste Kamer.

Dankzij de geweldige inzet van alle vrijwilligers en kandidaten boekten we een mooi resultaat. In de provincies (48 zetels) en waterschappen (55 leden) zijn we goed vertegenwoordigd, in het Kiescollege niet-ingezetenen zijn we dankzij de stemmen van Nederlanders in het buitenland vertegenwoordigd (2 zetels) en in de Eerste Kamer werden we samen met GroenLinks de op één na grootste fractie (14 zetels).

Verkiezingen Tweede Kamer

Bij de Tweede Kamerverkiezingen hebben we voor het eerst samen met GroenLinks meegedaan aan de verkiezingen. Dat vroeg om veel voorbereiding. We organiseerden ledengesprekken, schreven ledenreferenda uit en de gezamenlijke verkiezingsprogrammacommissie en kandidaatstellingscommissie gingen voortvarend aan de slag. Uiteindelijk stemde 87,9% van de PvdA-leden voor gezamenlijke deelname aan de verkiezingen.

De uitslag van de verkiezingen blijft bitterzoet. Dankzij onze lijsttrekker Frans Timmermans, alle kandidaten op de lijst en de inzet van duizenden leden gaven 1,6 miljoen kiezers ons hun vertrouwen. Een resultaat waar we ongelofelijk trots op zijn, en waardoor we met een grote fractie vertegenwoordigd zijn in de Tweede Kamer. Eén plus één was drie, uniek voor partijen die voor het eerst samen meedoen. Het laat de enorme potentie van onze samenwerking zien. Tegelijkertijd overheerst ook bij ons de schrik van de verkiezingsoverwinning van de PVV. Het is voor ons als partijbestuur een extra motivatie om op de ingeslagen weg van stevige samenwerking voort te gaan.

Nieuwe leden

Dit jaar werden meer dan 7000 mensen nieuw lid van onze partij. En schreven maar weinig leden zich uit. Sommige nieuwe leden kwamen terug na de partij een periode verlaten te hebben, anderen waren al lid van GroenLinks en werden nu 'dubbellid'. Maar we wisten ook veel mensen te bereiken die voor het eerst lid werden van een partij. De toestroom van afgelopen jaar is uitzonderlijk, de grootste stijging sinds de jaren '70.

Het grote ledental motiveert ons extra om te investeren in het fijner en warmer maken van onze politieke vereniging. We moedigen leden aan om actief te worden. Bijvoorbeeld bij hun lokale afdeling, een netwerk of op landelijk niveau. Daarom organiseren we extra welkomstbijeenkomsten, leergangen, workshops, en een rode familiedag. De scoutingscommissie zoekt en vindt politieke talenten en biedt ondersteuning aan de kandidaatstellingscommissies. De (nieuwe) leden van nu zijn onze vrijwilligers, actievoerders en politici

van de toekomst.

Verantwoord gedrag

De PvdA streeft naar een veilige vereniging voor iedereen. Een vereniging waarin geen plaats is voor onverantwoord gedrag zoals discriminatie, intimidatie of uitsluiting en we elkaar daarop aanspreken. Daar werken we hard aan. In 2023 hebben we een extern onderzoek laten uitvoeren naar onze sociale veiligheid. De komende periode gaan we hard aan de slag met de aanbevelingen, die onder andere gaan over:

1. Duidelijke regels en procedures om klachten van ongewenst gedrag te beoordelen, onder andere door het verhelderen van de klachtenregeling en het formuleren van een gedragscode;
2. Het versterken van de samenwerking tussen alle betrokkenen bij het behandelen van meldingen;
3. Toegankelijke aanspreekpunten voor leden die te maken krijgen met ongewenst gedrag.

Een sterke basis

Een sterk partijbureau

Het partijbureau is de organisatie die de politieke vereniging van de Partij van de Arbeid ondersteunt. Het partijbureau bereidt verkiezingen voor, organiseert campagnes, werft en selecteert kandidaten en ondersteunt afdelingen en gewesten. In 2023 zijn wij een traject gestart om het partijbureau beter te organiseren en efficiënter te laten werken, zodat er meer tijd en ruimte ontstaat om de vereniging te ondersteunen. Resultaat daarvan is onder andere de start van het team 'Verenigingsfundament', en de selectie van een nieuwe directeur: Jenneke Desain. Ook is de samenwerking met het CLB geïntensiveerd zodat beide verenigingen elkaars expertise beter kunnen benutten.

Solide financiën

Een succesvolle partij heeft ook gezond financieel beleid. De partij staat er financieel goed voor. Daarvoor heeft de partij de afgelopen jaren moeilijke keuzes moeten maken, waaronder lastige bezuinigingen. Die ingrepen hebben ook de campagnekas en daarmee het concurrentievermogen ten opzichte van andere partijen geraakt. Nu is het moment om opnieuw te gaan bouwen aan de kracht van onze vereniging en campagnes.

In 2023 hebben we geïnvesteerd in fondsenwerving om meer financiële ruimte en energie te creëren voor de partij. Dit heeft in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen geleid tot veel betrokkenheid en hoge financiële opbrengsten.

Daarnaast hebben wij aangekondigd dat we de afdracht van onze politici in lijn willen brengen met die bij andere linkse partijen. In het voorjaar van 2023 heeft dit voornemen veel reacties opgeroepen. Sindsdien hebben er veel gesprekken plaatsgevonden om de contributieregeling te verbeteren. Daarbij hebben wij aandachtig geluisterd, en de aanbevelingen ter harte genomen. In 2024 komen wij met een voorstel dat recht doet aan de verbeteringsuggesties die zijn gedaan en zorgen we ervoor dat de toekomstige financiële positie van de partij versterkt wordt.

Linkse samenwerking

In verschillende moties riepen de leden op tot een verdieping van onze samenwerking met GroenLinks.

Het partijbestuur heeft daar het afgelopen jaar aan gewerkt samen met de neveninstellingen, de landelijke en Europese fracties, netwerken, afdelingen, gewesten, de Verenigingsraad en ledeninitiatieven als Team Rood en RoodGroen.

Zo presenteerden onze wetenschappelijke bureaus voor het eerst een gezamenlijk visiedocument: Samen onze toekomst in handen nemen. Met behulp van leden, maatschappelijke organisaties, en (ervarings) deskundigen werden rode en groene idealen gebundeld tot een sterk links-progressief verhaal dat ook aan de basis stond van het gezamenlijke verkiezingsprogramma.

Ook voerden we door heel het land gesprekken. Veel afdelingen en gewesten gingen eerst onderling en daarna met GroenLinks in gesprek over de toekomst van de linkse samenwerking. Die gesprekken zullen we in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen doorzetten zodat we elkaar door heel het land weten te versterken.

Niet alleen met GroenLinks bundelden we het afgelopen jaar onze krachten. Door onze samenwerking wisten we ook maatschappelijke partners sterker aan ons te binden. Op ons congressen waren heel veel maatschappelijke organisaties aanwezig, en we sloten aan bij tal van demonstraties en acties.

Slot

Het partijbestuur is trots op het vele werk dat in 2023 binnen de partij is verzet om het sociaaldemocratische geluid stevig te laten horen. Dat biedt een sterke basis waarop in 2024 verder gebouwd kan worden. We hebben weer verkiezingen voor de boeg. Op 6 juni kiezen we een nieuw Europees Parlement. Een sterke PvdA en GroenLinks zijn daar nodig voor een krachtig, groen en sociaal Europa.

Daarnaast willen we in 2024 fors inzetten op het versterken van onze politieke vereniging. We willen onze afdelingen ondersteunen om klaar te zijn om de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 te winnen. Want juist lokaal maken we als beweging het verschil. Ook daarin is de samenwerking met GroenLinks een belangrijk onderwerp. Veel afdelingen voeren nu al het gesprek over de toekomst van de samenwerking in hun stad, dorp of provincie. Ons partijbureau zal die gesprekken in 2024 faciliteren en ondersteunen.

In gesprek over de bestuursverantwoording?

In het zijprogramma van het congres kan je een sessie bezoeken waar je met leden van het partijbestuur in gesprek kan gaan over deze bestuursverantwoording. Deze sessie begint om 13:00 uur en duurt tot 13:45 uur.

Verantwoording Tweede Kamerfractie 2023

In de onderstaande fractieverantwoording worden de belangrijkste politieke gebeurtenissen van het afgelopen jaar besproken. Uiteraard is dit slechts een selectie van alles waar de Tweede Kamerfractie(s) (acht Kamerleden en ruim dertig medewerkers) dagelijks mee bezig is.

Het jaar 2023 was een bijzonder jaar. Het jaar begon met twee aparte fracties en het eindigde met de eerste gezamenlijke GroenLinks-PvdA Tweede Kamerfractie na de verkiezingen van 22 november 2023.

In het eerste deel van 2023 werkten de toenmalige fracties van PvdA en GroenLinks op veel terreinen al samen. Er werden – net als de jaren daarvoor – regelmatig samen voorstellen ingediend en ook stemden beide fracties veel dingen onderling af. Er werd met enige regelmaat samen een fractievergadering gehouden en bij debatten spreken de woordvoerders met regelmaat namens elkaar.

Nadat het kabinet-Rutte IV begin juli 2023 gevallen was omdat men onderling geen overeenstemming wist te bereiken over het migratiebeleid en er vervroegde verkiezingen werden uitgeschreven hebben de partijen besloten om met een gezamenlijk lijst de verkiezingen in te gaan. Vanaf het moment van dat besluit hebben beide fracties besloten om tot aan de Tweede Kamerverkiezingen intensief samen te gaan werken. De woordvoerderschappen werden verdeeld, fractiemedewerkers werken sindsdien voor de gehele fractie en bijvoorbeeld ook bij de Algemene Politieke Beschouwingen – het grote debat na Prinsjesdag – werd namens beide fracties door Jesse Klaver het woord gevoerd.

Na de verkiezingen vormen de vijftientig gekozen Kamerleden een gezamenlijke fractie onder het fractievoorzitterschap van Frans Timmermans.

Hoewel een substantieel deel van het kalenderjaar 2023 in het teken stond van de Tweede Kamerverkiezingen en de daarbij behorende verkiezingscampagne vergaderde de Tweede Kamer uiteraard ook gewoon door veel grote en soms ook minder zichtbare maar niet onbelangrijke onderwerpen. Onze Kamerleden hebben zich week in week uit ingezet om het beleid en de wetgeving rechtvaardiger en duurzamer te maken. Een kleine greep uit de resultaten die we daarbij geboekt hebben.

We hebben ons ingezet voor het verbeteren van de bestaanszekerheid van mensen met lagere en midden inkomens. Hiertoe hebben we samen met de ChristenUnie bij de Algemene politieke beschouwingen en bij de daaropvolgende begrotingsbehandelingen met succes voorstellen gedaan om het minimumloon, uitkeringen en de AOW te verhogen. We hebben daarnaast meer geld voor de kinderopvangtoeslag en het kindgebondenbudget geregeld. Ook is er honderden miljoenen extra voor het openbaar vervoer gekomen zodat de kaartjes betaalbaar blijven en de bus in de regio blijft rijden. Met een sociale meerderheid in de Kamer is het ons gelukt om zo'n 2,4 miljard euro aan de begroting te versleutelen.

Ook hebben we ons samen met de ChristenUnie ingezet om de positie van huurders te verbeteren. Het wetsvoorstel om vaste huurcontracten weer de norm te laten zijn is in 2023 door beide Kamers aangenomen. Ook is een initiatiefwet van onder andere ons aangenomen om weeskinderen huurbescherming te geven, zodat zij niet meer op straat worden gezet als de ouders zijn overleden.

Onze Kamerfractie heeft zich ook in 2023 ingezet om de klimaatcrisis aan te pakken. Op voorstel van ons is een motie aangenomen om tot een afbouw van fossiele subsidies te komen. Om de afschaffing te bespoedigen hebben we zelf een initiatiefwet opgesteld om de fossiele subsidies voor 2030 af te schaffen.

In 2023 gold ook het door GroenLinks en PvdA voorgestelde prijsplafond voor de energieprijzen, hierdoor waren de energieprijzen gemaximeerd. Miljoenen huishoudens hadden hierdoor een lager tarief dan wanneer de prijs volledig door de markt bepaald zou zijn. Uiteraard moet het probleem ook bij de bron worden aangepakt. Zo zijn veel woningen nog altijd niet goed geïsoleerd. We hebben ons daarom ook

afgelopen jaar – door het voorstellen van een plan voor een grootschalig isolatieoffensief - ingezet voor het versneld verduurzamen van slecht geïsoleerde woningen zodat de energiearmoede verder wordt teruggedrongen.

Begin 2023 presenteerde de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning in Groningen haar rapport. De commissie onder leiding van Tom van der Lee trok harde conclusies over hoe decennia lang de economische belangen van de aardgaswinning boven de belangen van de Groningers is gesteld. Naar aanleiding van het onderzoek van de commissie is er langjarig geld (22 miljard euro) beschikbaar gekomen om de ereschuld aan Groningers in te lossen.'

Internationaal gezien was 2023 een bewogen jaar. De verschrikkelijke oorlog in Oekraïne duurde voort. In de Kamer zetten we ons blijvend in voor het behouden en het vergroten van de militaire en financiële steun aan Oekraïne. Onze fractie heeft het afgelopen jaar steun gegeven aan alle militaire en financiële steunpakketten. Daarnaast hebben we vlak na de Tweede Kamerverkiezingen samen met NSC een motie ingediend die werd aangenomen om de steun aan Oekraïne door te zetten. Dit heeft een basis gegeven voor de recent afgesloten bilateraal 10-jarige veiligheidsakkoord tussen Nederland en Oekraïne.

In oktober vond de gruwelijke aanval van Hamas op burgers in Israël plaats waarbij meer dan 1.000 doden vielen en honderden mensen werden gegijzeld. De daaropvolgende oorlog in Gaza heeft inmiddels tienduizenden Palestijnen het leven gekost. Onze inzet in de Tweede Kamer is er op gericht om een staakt-het-vuren te realiseren, de gijzelaars vrij te krijgen en humanitaire hulp ongehinderd toe te laten in de Gazastrook.

GroenLinks-PvdA heeft het afgelopen jaar ingespannen om het belastingstelsel eerlijker te maken. Bij de behandeling van het belastingplan is succesvol een amendement ingediend om onder andere de inkoop van eigen aandelen net zo te gaan belasten als dividenduitkeringen. Daardoor kunnen bedrijven de dividendbelasting in de toekomst niet meer zo makkelijk ontwijken.

Om de rechten van vrouwen steviger juridisch te verankeren hebben we eind 2023 een wetsvoorstel ingediend om abortus uit het wetboek van strafrecht te schrappen.

Hoewel de corona-pandemie gelukkig alweer even achter ons ligt zijn er naar schatting bijna honderdduizend ernstig zieke longcovidiënten. Op ons voorstel heeft de Kamer besloten dat er geld beschikbaar komt voor gespecialiseerde longcovidklinieken waar de patiënten behandeld kunnen worden en kan er meer onderzoek worden verricht. Daarnaast hebben is ons voorstel voor een vergoeding van spraakcomputers aangenomen, waardoor mensen die niet kunnen praten nu wel een stem hebben.

Ook de problemen in de jeugdzorg stonden het afgelopen jaar prominent op onze agenda. In de Kamer zijn onder andere wetswijzigingen van onze fractie aangenomen om de rechtspositie van jongeren in de gesloten jeugdzorg te versterken.

Afgelopen jaar is er na lange politieke discussie eindelijk een streep gezet door de komst van Lelystad airport. Een mede door ons ingediende motie is door de Tweede Kamer aangenomen.

De zorgen van omwonenden van grote vervuulende industrie was het afgelopen jaar een onderwerp van politieke discussie. Een voorstel van onder andere onze fractie om 'financiële en juridische steun te bieden aan medeoverheden die stappen zetten tegen Chemours en de PFAS-vervuiling' werd aangenomen. Ook heeft de Kamer uitgesproken dat zogenoemde potentieel zeer zorgwekkende stoffen wettelijk gelijk moeten worden gesteld aan stoffen waarvan al vaststaat dat ze uiterst schadelijk zijn, om zo mens en natuur te beschermen.

Onze fractie heeft zich het afgelopen jaar ook ingezet voor het verbeteren van het onderwijs en voor het terugdringen van het lerarentekort. Een motie van onze fractie om te komen tot een deltaplan met

maatregelen tegen het lerarentekort is onlangs aangenomen. Ook een wetwijziging om geld beschikbaar te stellen voor een reiskostenvergoeding voor leerlingen in het praktijkonderwijs en een wetwijziging om de zeggenschap van leraren en docenten in het hoger onderwijs te versterken zijn aangenomen.

In gesprek over de verantwoording van de Tweede Kamerfractie?

In het zijprogramma van het congres kan je een sessie bezoeken waar je met leden van de Tweede Kamerfractie in gesprek kan gaan over deze verantwoording. Deze sessie begint om 11:45 uur en duurt tot 12:30 uur.

Verantwoording Eerste Kamerfractie 2023

Uit de startblokken

Hoewel GroenLinks en de PvdA in de provincies de verkiezingscampagne nog gescheiden aangaan, presenteren de partijen wel een gezamenlijke lijst voor de Eerste Kamerverkiezingen. De Eerste Kamer wordt hiermee het eerste landelijke gremium van de linkse samenwerking. Direct na de Provinciale Statenverkiezingen leren de kandidaten, vooruitlopend op de installatie van de nieuwe Eerste Kamer, elkaar kennen tijdens een aantal kennismakingsbijeenkomsten. Zo kan het team gelijk na de installatie een vliegende start maken. Met veertien senatoren is GroenLinks-PvdA de tweede partij in de Eerste Kamer.

De samenwerking in de Eerste Kamer begint overigens niet bij het besluit om met een gezamenlijke lijst de Eerste Kamerverkiezingen in te gaan. Al vanaf het begin van de vorige termijn in 2019 trekken de nog gescheiden fracties veel met elkaar op. Deze constructieve samenwerking uit zich onder andere in een aantal gezamenlijke inbrengen, maar ook regelmatig in gezamenlijke voorbereiding van wetsvoorstellen.

Politiek van de toekomst

Naast de behandeling van wetsvoorstellen werkt de fractie aan een nieuwe werkwijze om de impact van wetgeving op toekomstige generaties stelselmatig mee te nemen in haar toetsing van wetgeving. Dit is van belang met oog op klimaatverandering en het overlaten van een leefbare planeet voor de toekomst, maar ook voor het waarborgen van een vrije, weerbare en democratische samenleving. Hiermee beoogt de fractie ook het proces van de beoordeling van wetten in de Eerste Kamer te verbeteren.

Fractie

Paul Rosenmöller: Fractievoorzitter, Voorzitter Commissie Koninkrijksrelaties

“Samen met de collega’s heb ik veel energie gestoken om een echt team te maken van onze gekozen Eerste Kamerleden. Veel praten, mooie en kwetsbare levenslessen delen, elkaar leren kennen en begrijpen. Om effectief ons werk te doen is het belangrijk dat we met al onze verschillende achtergronden een eenheid vormen. Wij waren de eerste gezamenlijke landelijke fractie en wij vinden het belangrijk dat die samenwerking slaagt. Om het beste te halen uit dit team van 14 en om bij te dragen aan het versterken van onze beweging.”

Mei Li Vos: Vicefractievoorzitter, Ondervoorzitter Eerste Kamer, Woordvoerder Arbeidsmarkt, Voorzitter Commissie Sociale Zaken En Werkgelegenheid

“Het samengaan van onze fractie was voor mij het hoogtepunt van het jaar. Veertien totaal verschillende mensen die elk met een andere route de politiek in kwamen. Een feest om mee te maken, zeker onder leiding van Paul, die met ervaring, warmte en interesse de fractie voorzit.” Mei Li ondervoorzitter van de Eerste Kamer: “Ook dat is fascinerend: ervoor zorgen dat politici met totaal verschillende opvattingen stevig maar professioneel wetten bespreken.” Als woordvoerder arbeidsmarkt behandelde zij recent de Wet toezicht gelijke kansen bij werving en selectie. “Als woordvoerder kan ik bijdragen aan beter werk en

minder arbeidsmarktdiscriminatie, al is het flink zwoegen in een zeer rechtse omgeving.”

Roel Van Gurp: VWS, Pensioenen, Opiumwet

“We hebben in alle opzichten een frisse start gemaakt. Een verzameling van nieuwe en meer ervaren Kamerleden van diverse komaf, werd al snel een soepel functionerende eenheid. Niet onze politieke afkomst, maar de door ons gedroomde politieke toekomst geeft richting aan ons handelen. We bouwen verder aan een sterk team, ook in relatie met onze nieuwe fractie in de Tweede Kamer.”

Randy Martens: Financiën, Defensie

“In de Eerste Kamer bijt Randy Martens zich vast in de dikste financiële dossiers en weet ze niet alleen te doorgronden, maar ook spannend te maken. “Namens de fractie heb ik met mijn partner in crime Ferd Crone de spotlight gezet op onrechtvaardige belastingheffing waarbij werkende mensen de lasten dragen en het grootbedrijf de aantrekkelijke regelingen krijgt. We hebben economen en fiscalisten vanuit beide partijen hierbij ingeschakeld. Kern van onze inzet is eerlijke verdeling van de lasten én solide overheidsfinanciën.” Daarnaast is Randy lid van het NAVO-parlement en defensiewoordvoerder: “Daar kom ik op voor steun voor Oekraïne zo lang dat nodig is.”

Saskia Kluit: LNV, Omgevingswet, Voorzitter Commissie Economische Zaken En Klimaat

Als woordvoerder op o.a. de Omgevingswet heeft Saskia het kabinet scherp gehouden: “We hebben stevig met het kabinet gedebatteerd over de omgevingswet en dat leverde o.a. op dat er financiering voor decentrale overheden kwam.” Daarnaast haalde Saskia afgelopen najaar meer dan 30 jongerenorganisaties naar de EK om de belangen van toekomstige generaties beter te borgen in het senaatswerk. In 2024 krijgt dit vervolg. Ook is Saskia in PACE rapporteur op het thema ‘fair energy transition’ en is ze op verkiezingsmissie naar Azerbeidzjan geweest.

Ferd Crone: EZK, Financiën

Ferd zoekt in de Eerste Kamer actief de samenwerking op. “Heel bijzonder is dat ik in veel dossiers goed kan samenwerken met de BBB-fractie. Samen hebben we al 30 stemmen. Zo kom je snel aan een meerderheid. In juni debatteerden we over het Klimaatfonds. Ook BBB ziet dat miljarden nodig zijn om zowel mensen als bedrijven te ondersteunen met de energietransitie. En ook bij de Wet Kwaliteitsborging bouw hebben we samen de scherpste kantjes eraf gehaald: we delen de visie dat toezicht op de bouw niet geprivatiseerd kan worden.” Een recente discussie was de saldering op het leveren van zonnepanelen door mensen met zonnepanelen: “Het kabinet wilde de saldering stoppen, juist nu lagere en middeninkomens en huurders aan zonnepanelen toekomen. Dat hebben we met de linkse fracties en BBB kunnen tegenhouden. De saldering mag best versoberd worden, maar het kan ook solidair, en ook het delen van stroom in de buurt moet mogelijk worden gemaakt. Dat gaan we regelen in de nieuwe energiewet, die over een paar maanden in de Tweede Kamer wordt behandeld. We gooien geen oude schoenen weg, voor er nieuwe zijn!”

Farah Karimi: Immigratie En Asiel, Buitenlandse Zaken, Europese Zaken

“Ik heb me beziggehouden met de inbrengen voor het Europese asiel- en migratiepact, dat nu in Europese wetgeving wordt vertaald en direct impact heeft op Nederlands beleid. Ook bereidde ik namens de fractie de Spreidingswet voor, waarbij onze inbreng van groot belang was. De Nederlands-Israëlische militaire samenwerking staat hoog op mijn agenda. Momenteel behandelen wij de statusovereenkomst voor Nederlandse en Israëlische militaire samenwerking. Mijn twijfels over dit verdrag zijn gevoed

door Israël's aanhoudende bezetting van de Westelijke Jordaanoever en Gaza en beschuldigingen van oorlogsmisdaden, ook voor de huidige oorlog maar zeker na de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof over de aannemelijkheid van genocide. Deze maakt het verdrag nu des te onwenselijker. Als delegatieleider van de Nederlandse delegatie in de Parlementaire Assemblee van de OVSE laat ik mijn steun aan Oekraïne in de strijd tegen Russische agressie duidelijk klinken. Daarnaast heb ik de OVSEPA-verkiezingswaarnemingsmissies in Turkije en Servië in 2023 geleid: cruciaal voor het ondersteunen van democratische processen in deze landen. Als speciaal gezant voor Centraal-Azië binnen de OVSEPA heb ik mij ingezet voor interparlementaire samenwerking met deze regio op het gebied van democratisering, vrouwenrechten en klimaatverandering.”

Artie Ramsodit: SZW

“Het teamgevoel binnen de fractie is sterk. We kunnen samen het verschil maken als het gaat om groene en rode uitdagingen en kansen. Op het gebied van bestaanszekerheid komt in 2024 de Participatiewet in balans eraan. In 2023 heb ik mij ingezet om meer inzicht te krijgen op de kwaliteit van wetgeving en de botsing van rechtmatigheid en doelmatigheid als doelstellingen binnen de participatiewet.”

Gala Veldhoen: Justitie En Veiligheid, Cultuur, Voorzitter Commissie Digitalisering

Gala heeft zich beziggehouden met media en strafrecht, in het bijzonder een wijziging van de mediawet die ging over de invoering van een investeringsverplichting ten behoeve van Nederlands audiovisueel product en de Wet seksuele misdrijven. Verder heeft Gala zich hard gemaakt voor het instellen van een vaste Kamercommissie digitalisering: “Die is er inmiddels gekomen en ik heb de eer daarvan voorzitter te zijn.”

Jeroen Recourt: Justitie En Veiligheid, Koninkrijksrelaties

“We hebben als Eerste Kamer tegen een wet gestemd die zou leiden tot onrecht omdat het de beslissruimte van de rechter beperkte. Ook komt er eindelijk een ‘sociaal minimum’ in het armste deel van Nederland: Caribisch Nederland. Nu de rest van het Koninkrijk. Daarnaast is op ons initiatief extra structurele aandacht voor het digitale deel van wetgeving, met name A.I.”

Noortje Thijssen: Infrastructuur En Waterstaat

Op haar portefeuilles heeft Noortje wetten en beleid getoetst op de kernvraag: gaan zowel mens als milieu erop vooruit? Ze heeft vragen gesteld over schone lucht, de versterkingsopgave van de dijken, de toegankelijkheid van openbaar vervoer, etc. Om het belang van watergezondheid en -veiligheid te agenderen, heeft Noortje initiatief genomen tot de organisatie van een deskundigenbijeenkomst hierover.

Hetty Janssen: VWS, Wonen

Wat Hetty opvalt in haar eerste termijn als senator: “Dat het fantastisch is om samen te werken in een gecombineerde fractie GroenLinks – PvdA.” Daarnaast ook de dynamiek in de Eerste Kamer. Commissies gaan razendsnel en zijn er alleen voor de procedure. “In de Provinciale Staten werd in de commissies inhoudelijk gedebatteerd. Mijn eerste commissievergadering was al voorbij voordat ik de code had gevonden om de microfoon te ontgrendelen!” Hetty's eerste debat ging over het initiatiefvoorstel van partijgenoot Henk Nijboer over het recht op vaste huurcontracten. Hetty verwacht binnenkort meer voorstellen om de woningmarkt te verbeteren en om de problemen in de jeugdzorg op te lossen. “Beide onderwerpen zijn te belangrijk om te laten liggen voor een nieuw kabinet.”

Daan Roovers: Onderwijs, Wetenschap, Democratisering

Daan heeft onder andere debatten gevoerd over onderwijs aan kinderen van nieuwkomers en het correctief referendum. Ze stelde schriftelijke vragen naar nieuw instrumentarium voor gemeenten en provincies voor burgerparticipatie, de bestrijding van desinformatie en de Europese richtlijn ter bescherming van de democratie. “Grote onderwerpen, rechtstatelijke vragen. Het is een grote eer op deze terreinen het woord te mogen voeren namens GroenLinks-PvdA.”

Mary Fiers: Binnenlandse Zaken, Penningmeester’

“De kerntaak van de Eerste Kamer is het toetsen van wetten op rechtmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. De toets op uitvoerbaarheid kan en moet beter. Dat is mijn speerpunt! Hoe? Door bij concrete wetten in de uitvoeringspraktijk te duiken, maar ook door de focus van de Eerste Kamer als geheel hierop te vergroten. Mijn motto; denk groot, begin klein. Onlangs sprak de commissie Binnenlandse Zaken, op mijn initiatief, met de stuurgroep van De Staat van de Uitvoering, een periodieke publicatie om knelpunten in de uitvoeringspraktijk te analyseren en oplossingen te vinden. Dat smaakte ook voor veel collega’s naar meer. De eerste stap is gezet!”

In gesprek over de verantwoording van de Eerste Kamerfractie?

In het zijprogramma van het congres kan je een sessie bezoeken waar je met leden van de Eerste Kamerfractie in gesprek kan gaan over deze verantwoording. Deze sessie begint om 11:45 uur en duurt tot 12:30 uur.

Overzicht moties

Motie 1: Uitvoer rapport over sociale veiligheid (Marene Elgershuizen)

Het congres van de PvdA, bijeen te Apeldoorn op 20 april 2024,

Constateerende dat:

- Recent in opdracht van het partijbestuur zelf een partijbreed onderzoek is uitgevoerd naar de sociale veiligheid binnen onze vereniging, waarbij partijgenoten en volksvertegenwoordigers op verschillende niveaus zijn geïnterviewd over misstanden die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden;
- Het rapport “Niet (weg)kijken maar zien en handelen” reeds in juni van 2023 is afgerond;
- Het rapport in samengevatte vorm in de laatste nieuwsbrief voor de kerstvakantie van 2023 is aangekondigd en de uitkomsten nu weinig aandacht lijken te krijgen;
- In het rapport meerdere constatering van machtsmisbruik op meerdere niveaus zijn vastgesteld, zowel op lokaal, gewestelijk als landelijk niveau;
- De aanbevelingen uit het rapport “Niet (weg)kijken maar zien en handelen” kunnen leiden tot het implementeren van beleid over inclusie en sociale veiligheid en dat daarover richting de leden valt te rapporteren;
- Dat het wenselijk is dat het partijbestuur reflectie toont op de eigen machtspositie en bestuurlijke rol, en actie onderneemt;

Overwegende dat:

- De partijleiding geregeld de leden van de PvdA oproept bij misstanden de ander aan te spreken op hun gedrag;
- In een partij waarin sociale veiligheid gewaarborgd wordt, bestaat een grotere mogelijkheid voor een sterk democratische proces, waar gelijke kansen hoog in het vaandel staan;
- Het partijbestuur inclusief de partijvoorzitter uiteindelijk verantwoordelijk is voor het bewerkstelligen van een veilige en inclusieve partijcultuur en het adequaat aanpakken van misstanden;

Roept het Partijbestuur op:

Niet weg te kijken, maar te zien en te handelen – aldus, algehele uitvoer te geven aan het rapport “Niet (weg)kijken maar zien en handelen” en daar verantwoording over af te leggen, waarbij ambitie wordt getoond door de komende jaren ieder jaar een evaluatie te doen over de sociale veiligheid in de partij en deze openbaar en toegankelijk te publiceren;

En gaat over tot de orde van de dag.

Reactie

Het partijbestuur wil dat de PvdA een veilige vereniging voor iedereen is. Een vereniging waarin geen plaats is voor onverantwoord gedrag zoals discriminatie, intimidatie of uitsluiting en we elkaar daarop aanspreken. Daar werken we hard aan. De afgelopen maanden hebben we een extern onderzoek laten uitvoeren naar onze sociale veiligheid.

De komende periode gaan we, zoals indieners vragen, hard aan de slag met de aanbevelingen uit het rapport 'Niet (weg)kijken maar zien en handelen'. Er is een projectcoördinator aangesteld die de uitvoering begeleidt. Met partners in de keten "verantwoord gedrag", waaronder de klachtencommissie ongewenst gedrag en integriteitsschendingen, zijn we al begonnen aan het inrichten van toegankelijke aanspreekpunten en het verduidelijken van procedures. Ondertussen wordt er gewerkt aan het opzetten van een programma dat moet zorgen voor meer begrip over wat 'verantwoord gedrag' voor verschillende mensen inhoudt, en een cultuur waarin we elkaar kunnen aanspreken op (on)gewenst gedrag.

Over de voortgang zullen we periodiek verslag doen in de nieuwsbrief, en jaarlijks in het jaarverslag van de partij. Daarbij worden de jaarlijkse evaluaties van de klachtencommissie en vertrouwenspersonen betrokken.

Motie 2: Geen plek voor antisemitisme (Reshma Roopram)

Het congres van de PvdA, bijeen te Apeldoorn op 20 april 2024,

Constateerende dat:

- De strijd tegen racisme een prioriteit is voor de PVDA.
- De PVDA een lange en ook joodse geschiedenis heeft, waarbij de strijd tegen antisemitisme altijd ook existentieel is geweest voor onze partij.
- Antisemitisme de afgelopen maanden in Nederland fors is toegenomen.
- De strijd tegen antisemitisme nooit gevolgd mag worden door “MAAR”.
- De sociaal democratie en het Jodendom historisch met elkaar verbonden zijn.

Overwegende dat:

- De volksvertegenwoordigers van de PVDA een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om antisemitisme te bestrijden.
- Geluiden van Joodse leden die hun partij niet herkennen en/of hun lidmaatschap op hebben gezegd ons tot het bot toe moeten raken. Waarmee wij de ziel van de sociaal democratie verliezen.
- De PVDA de verantwoordelijkheid heeft dat ook Joodse leden en niet-leden zich veilig voelen in onze partij.

Roept het Partijbestuur op:

- Te erkennen dat de strijd tegen antisemitisme nu meer dan ooit noodzakelijk is.
- Direct op te treden en zich te blijven uitspreken tegen antisemitische uitspraken van eigen leden, en dit doen in samenwerking met GroenLinks.
- Actief betrokken te blijven in de strijd tegen antisemitisme in Nederland.
- In gesprek te gaan met vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap zowel binnen als buiten de partij.
- Een adviesorgaan van leden op te richten met vertegenwoordigers van alle geloofsovertuigingen zodat zij gevraagd en ongevraagd advies kunnen geven op gevoelige kwesties in de samenleving.

En gaat over tot de orde van de dag.

Reactie

We willen de indieners van harte danken voor deze belangrijke motie. We verwelkomen de aandacht voor het onderwerp en zullen ons als partij fel uit blijven spreken tegen elke vorm van antisemitisme.

Waar we van mening kunnen verschillen over de situatie in het Midden-Oosten, staan we verenigd tegen antisemitisme en elke andere vorm van uitsluiting en discriminatie.

Het aantal antisemitische incidenten is drastisch gestegen. Dat is onacceptabel. Joodse Nederlanders vinden in deze strijd de PvdA en GroenLinks aan hun zijde.

Het is voor het partijbestuur een prioriteit dat iedereen zich binnen de partij thuis, gezien en gehoord voelt. Onze vereniging moet voor iedereen een veilige plek zijn. Zeker nu Joodse mensen aangeven dat ze zich minder veilig voelen in Nederland moeten we daar extra alert op zijn.

Motie 3: RoodGroene Motie – Een Lokale Keuze (Frank van de Wolde)

Het congres van de PvdA, bijeen te Apeldoorn op 20 april 2024,

Constateerend dat:

- GroenLinks en PvdA na ledenraadpleging de krachten hebben gebundeld in de Eerste en Tweede Kamer, en met een gezamenlijke lijst en programma de aanstaande Europese Parlementsverkiezingen ingaan;
- GroenLinks en PvdA de inhoudelijke samenwerking ook steeds verder verdiepen, via samenwerking van de wetenschappelijke bureaus en van diverse thematische netwerken van de partijen;
- Iedere nieuwe stap in de samenwerking steeds is gezet na een uitgesproken, breed gedragen wens van de leden tot krachtenbundeling;
- Er in 2026 gemeenteraadsverkiezingen zijn;

Overwegende dat:

- RoodGroen inspraak van leden bij keuzes over de samenwerking met GroenLinks belangrijk vindt en zich daar steeds voor heeft ingezet;
- De vraag over wel of niet gezamenlijk met GroenLinks deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen in alle afdelingen beantwoord zal moeten worden;
- Afdelingen hier volgens het partijbureau uiterlijk november '24 een knoop over moeten doorhakken;
- Deze keuze zo democratisch mogelijk gemaakt moet worden, en dat een ledenraadpleging daarvoor het beste instrument is;
- Deze afweging uiteindelijk een lokale afweging is;

Roept het Partijbestuur op:

Verzoekt het partijbestuur om:

- Het voor afdelingen zo makkelijk mogelijk te maken om een ledenraadpleging te organiseren over de vraag of GroenLinks en PvdA samen de gemeenteraadsverkiezingen ingaan, bijvoorbeeld door hier een instrument voor beschikbaar te stellen aan alle afdelingen;

Roept alle afdelingen van de partij op om:

- Een (bij voorkeur online) ledenraadpleging te organiseren over het wel of niet met GroenLinks deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Reactie

Het partijbestuur wil dat alle leden kunnen meepraten en meedoen in het proces rondom de linkse samenwerking. Zelf heeft het partijbestuur het afgelopen jaar om deze reden ledengesprekken georganiseerd. Daarnaast zijn binnen gewesten en afdelingen gesprekken gevoerd. En vervolgens zijn belangrijke keuzes over deelname aan de Tweede Kamerverkiezingen en de Europese verkiezingen voorgelegd via ledenreferenda. Zo konden alle leden na dialoog hun stem uitbrengen.

Daarnaast worden afdelingen op dit moment in hun proces tot lokale samenwerking ondersteund. Dat doen we onder andere met een routekaart die ook te vinden is op onze website. Het partijbestuur steunt de oproep van de indieners en wil de routekaart aanvullen zodat afdelingen zelf referenda kunnen organiseren. Deze wordt op dit moment gemaakt en zal tijdig beschikbaar zijn.

Motie 4: Motie partijbestuur (Partijbestuur)

Het congres van de PvdA, bijeen te Apeldoorn op 20 april 2024,

Constateerend dat:

- Dankzij de samenwerking tijdens de Tweede Kamerverkiezingen ruim 1.6 miljoen kiezers ons hun vertrouwen gaven, waardoor we met een sterke fractie vertegenwoordigd zijn in de Tweede Kamer;
- De opkomst van extreemrechts vraagt om een krachtig links-progressief alternatief;
- De PvdA sinds de jaren 70 niet meer zoveel nieuwe leden heeft mogen verwelkomen als afgelopen jaar;
- Het congres door middel van diverse moties heeft opgeroepen tot een nauwe samenwerking met GroenLinks;
- De leden van beide partijen in verschillende referenda grote steun hebben uitgesproken voor de stappen die het afgelopen jaar zijn gezet.

Overwegende dat:

- Echte verandering alleen mogelijk is als onze beweging in de haarvaten van de samenleving zit en van onderop wordt georganiseerd;
- Er binnen de verenigingen op verschillende plekken gewerkt is aan een stevig inhoudelijk gezamenlijk verhaal;
- Een brede volkspartij de opdracht heeft om verschillende groepen en maatschappelijke bewegingen in de samenleving aan zich te binden;
- Er binnen de verenigingen van de PvdA en GroenLinks mogelijkheden bestaan om de samenwerking op allerlei verschillende niveaus te versterken en verdiepen;
- Er binnen onze verenigingen behoefte is aan duidelijkheid en een helder tijdpad.

Roept het Partijbestuur op:

- De komende jaren de samenwerking met GroenLinks te intensiveren en versterken, door middel van ten minste:
  - Het verder uitwerken van ons links-progressieve verhaal;
  - Het verder betrekken van maatschappelijke organisaties en (ervarings)deskundigen;
  - De organisatorische samenwerking tussen de partijen te versterken;
  - De lokale samenwerking te ondersteunen in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen;
  - Het verkennen van verschillende vormen die een toekomstige samenwerking kan aannemen (blijvende alliantie, nieuwe partij, of fusie) en hier in 2025 ledengesprekken over te organiseren;
- Dit proces zo te organiseren dat alle leden de kans krijgen mee te doen en mee te denken;
- Besluitvorming over inhoud en vorm van onze samenwerking in de tweede helft van 2026 voor te leggen aan de leden van de PvdA;
- Om als er vervroegde Tweede Kamerverkiezingen zijn, aan de leden voor te leggen in welke gezamenlijke vorm we daaraan deelnemen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Reactie

Dit is een motie van het partijbestuur.

Motie 5: Organiseer binnen een jaar een ledenreferendum over de fusie van PvdA met GroenLinks in een nieuwe, groene, sociaaldemocratische volkspartij (Binnert de Beaufort)

Het congres van de PvdA, bijeen te Apeldoorn op 20 april 2024,
Constaterende dat:

- Links bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen weer kleiner is geworden.
- 13 procent van de kiezers die bij de vorige Tweede Kamerverkiezingen op de PvdA hebben gestemd, zijn overgestapt naar Nieuw Sociaal Contract.
- De keuze om samen met GroenLinks één lijst te vormen met één verkiezingsprogramma is ingegeven door strategie.
- De helft van de kiezers die hebben gestemd op PvdA/GroenLinks dat heeft gedaan om strategische redenen.
- Nog nooit zo weinig kiezers uit de arbeidersklasse hebben gestemd op de PvdA.
- Nog nooit zo weinig praktisch opgeleiden op de PvdA hebben gestemd.
- De steeds groter wordende kloof tussen theoretisch en praktisch opgeleiden voeding geeft aan het populisme.
- Je met de beste standpunten alleen geen brede kiezersgroepen kunt aanspreken.
- Veel Nederlanders PvdA en GroenLinks niet vertrouwen en daarom niet op ons stemmen.
- PvdA en GroenLinks door veel Nederlanders worden gezien als elitair en betuttelend.
- Praktisch opgeleide Nederlanders zich niet thuis voelen bij PvdA en GroenLinks.
- De samenwerking tussen GroenLinks en PvdA er niet voor gaat zorgen dat praktisch opgeleide Nederlanders op PvdA/GroenLinks gaan stemmen.

Overwegende dat:

- Alleen een nieuwe, groene, sociaaldemocratische volkspartij die in taal en cultuur open staat voor alle Nederlanders de kloof kan dichten tussen praktisch opgeleiden en theoretisch opgeleiden.
- Onze sociaaldemocratische en groene idealen alleen verwezenlijkt kunnen worden, wanneer zowel theoretisch als praktisch opgeleiden zich thuis voelen bij een nieuwe, groene, sociaaldemocratische volkspartij.
- Alleen een nieuwe, groene, sociaaldemocratische volkspartij die middenin de samenleving staat, een huis kan bieden aan praktisch en theoretisch opgeleiden.
- “Een nieuw gevoel van gemeenschap”, waar Frans Timmermans over sprak tijdens zijn Banninglezing, vraagt om een nieuwe, groene, sociaaldemocratische volkspartij.
- Wij sociaaldemocraten ons altijd moeten vernieuwen als de tijd daar om vraagt, zoals ons lied “De Internationale” ons leert: Sterft gij, oude vormen en gedachten. Slaaf geboornen, ontwaakt, ontwaakt. De wereld steunt op nieuwe krachten,

Begeerte heeft ons aangeraakt.

- Roept het Partijbestuur op:

Om binnen een jaar een ledenreferendum te organiseren over de fusie tussen PvdA en GroenLinks in een nieuwe, groene sociaaldemocratische volkspartij.

En gaat over tot de orde van de dag.

Reactie

De leden beslissen over de toekomstige samenwerking. Of dat nou een fusie, een nieuwe partij of een blijvende alliantie wordt. Als partijbestuur doen we een voorstel voor het proces richting deze keuze. We nemen daarin iets langer de tijd dan de indiener van de motie, en willen deze keuze in 2026 aan de leden voorleggen.

Dat doen we om een aantal redenen. Allereerst zodat we eerst binnen de partijen op verschillende plekken het gesprek met elkaar kunnen voeren. Zo handelen we zorgvuldig en niet overhaast. Ten tweede doorkruist het voorstel van de indiener het proces dat afdelingen op dit moment doorlopen. Wij willen ervoor zorgen dat afdelingen zelf een beslissing kunnen nemen over hun toekomstige lokale samenwerking, zonder dat er door het landelijke proces vroegtijdig een keuze wordt opgelegd.

Bovendien gaat de motie uit van fusie als enige optie. Het partijbestuur stelt juist voor om verschillende vormen die een toekomstige samenwerking kan aannemen – bijvoorbeeld een nieuwe partij of politieke alliantie - te verkennen en hier in 2025 ledengesprekken over te organiseren. Daarbij willen we ruimte nemen om de voor- en nadelen van de verschillende vormen van samenwerking met elkaar binnen onze partij maar ook met GroenLinks te bespreken.